

HELSINGIN KAUPUNGINORKESTERI

RAKKAIN RAHMANINOV

KE / ONS / WED

16 / 03 / 2022

TO / THU

17 / 03 / 2022

19.00

HELSINGIN MUUSIKKITALO
MUSIKHUSET I HELSINGFORS
HELSINKI MUSIC CENTRE

MEI-ANN
CHEN

MACKENZIE
MELEMED

HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

Toccata e due canzoni

BOHUSLAV MARTINŮ

Romantiikan aika ja sen kansallisvaikutteiset alalajit hiipuivat ensimmäisen maailmansodan jälkeen myös nykyisen Tšekin alueella. Siinä missä edellisten sukupolvien suurnimet Antonín Dvořák, Josef Suk ja Leoš Janáček käyttivät teoksissaan vielä kotoperäisille lauluille perustuvaa kieliooppia, Bohuslav Martinů (1890–1959) vaihtoi böömiläismelodiat kansainväliin vaikutteisiin. Opiskellessaan Pariisissa 1920-luvulla hän tutustui jazziin ja erityisesti uusklassismiin, josta tuli hänen elämän mittainen liitto. Erikoisbravuuriksi nousi barokkiajan teosmuoto Concerto Grosso, jossa orkesterin soitinryhmät vaihtelevat solistisen ja säestävän roolin välillä.

Yhdysvaltoihin paettuaan vuonna 1941 Martinů oli hetkeksi hylänyt Concerto Grosson säveltääkseen viisi sinfonialla, mutta otti kolmeosaisella, lähes sinfoniset mitat täytäväällä teoksella sen taas omakseen. Ilmeisesti *Toccata e due Canzonista* (1944) piti tulla vain kevyt ja lyhyt tuokiokuva, mutta sävellystyön edetessä musiikki sai syvyyttä ja mittaa. Teoksen syntyä varjostaa myös onnettomuus: Martinů putosi parvekkeelta murttaen kallonsa ja vammauttaen pysyvästi kuulonsa.

Toccata on lajityypilleen uskollinen, rytmikkäästi nakuttava ikiliikkuja. Dramaattisten, jopa kaoottisten taitteiden välissä pilkistävät duuritaitteet väistivät yhtä nopeasti kuin ilmestivät. Canzoneista Martinů teki vapaamuotoiset, tunnelmasta toiseen liukuvat osat polyfonialla höystettynä. Ensimmäinen canzona alkaa pianon ilmoituksella, jota seuraa toccatalle vastakohtaisten, ilmavasti leijuvien sävelkulkujen vyhti. Pääösosa valmistui onnettomuuden jälkeen. Yleensä nopeasti säveltänyt Martinů joutui keskeyttämään työnsä opetellakseen kävelemään – tuskallista taistelua voi kuulla osan vakavissa sävyissä, jotka hellittävät vasta loppumetreillä.

JAN SÖDERBLOM

kapellimestari

SATU SOPANEN

laulu ja juonto

 TI / TUE 22 / 03 / 2022 19.00

JUNIORIKONSERTTI

Trad.: Arvon mekin ansaitsemme

Edvard Grieg: Perhonen Lyyribilistä sarjasta op. 43

Ilkka Kuusisto: Viikonpäivät

Antonio Vivaldi: Konsertto huilulle ja jousiorkesterille op. 10 no 4 III osa Allegro

P.J. Hannikainen: Suojelusenkeli

Ilkka Kuusisto: Laulan opettajistani

Ilmari Hannikainen: Kalevalainen vieraan tervehdys

John Baston: Konsertto no 4 I osa Siciliana

Richard Rodgers: My Favourite Things (musikaalista The Sound of Music)

J.S. Bach: Konsertto no 4 kahdelle viululle BWV 1043 III osa Allegro

Iiro Rantala: Mageet sanat (elokuvasta Risto Räppääjä ja Viljeä Venla)

Bob Thiele & George David Weiss: What a Wonderful World

Anna Nora: Soi, Suomeni maa

Jo yli kymmenen vuoden ajan kaupunginorkesteri ja Helsingin 5. musiikkiliukot ovat tarjonneet yleisölle vuosittain unohtumattoman konserttilämäyksen, josta ei puutu iloa ja innostusta! Ikäsuositus 7+

 TICKETMASTER: 9,50-46€

sis. käsittelykulun / inkl. serviceavgift / incl. processing fee

Pianokonsertto nro 2 c-molli op. 18

SERGEI RAHMANINOV

Sergei Rachmaninov (1873–1943) oli slaavilaisen melankolisuuden henkilöitymä, ei vain musiikillaan vaan koko olemuksellaan. Pianoa hän soitti kuin patsas kivettyneine kasvoineen, haudanvakavat silmät nauliutuneina koskettimistoon. Igor Stravinsky pilkkasi häntä ”kahden metrin kokonaiseksi murjotukseksi”. Hänen kaikki suuret teoksensa soivat syvällä mollissa, ja hänen suosikkiteemansa oli keskiaikainen *Dies irae*, vihan päivä. Häntä on kutsuttu venäläissäveltäjistä venäläisimmäksi. Todellakin, muutettuaan Yhdysvaltoihin vuonna 1917 hän ei enää kyennyt koti-ikävältään säveltämään kuin kourallisen uusia teoksia. Toinen pianokonsertto (1901) syntyi vakavan masennuskauden päättäeaksi.

Rachmaninov oli jo varsin tunnettu muusikko, suurenmoisen cis-molliprelardin ja muita pianokappaleita säveltänyt virtuoosi, kun hän ryhtyi jälleen kerran vuonna 1894 säveltämään ensimmäistä sinfoniaansa. Hän oli todistanut taitonsa suurmuotojen säveltäjänä ensimmäisellä pianokonsertollaan jo pari vuotta aiemmin, mutta huolimatta kymmenentuntisista työpäivistä sinfonia junnasi paikallaan. Sen saattaminen esityskuntaan oli työvoitto. Kantaesityksestä tuli täysi fiasko, jonka kapellimestari Aleksandr Glazunov johti silminnähden päähtyneenä. Rachmaninov makasi sängyssä ja juopotteli lähes kolmen vuoden ajan, ennen kuin pääsi takaisin jaloilleen intensiivisen hypnoosihoidon ansiosta. Ensimmäinen tervehtymisen jälkeen sävelletty teos oli terapeutti Nikolai Dahlille omistettu pianokonsertto c-mollissa.

Konserton vuolaat melodiat, pakottomasti toisiinsa yhdistyvät taitteet sekä saumaton vaihtelu solistisen ja säestyksellisen välillä kielivät vauhdikkaasta hurmostilasta, jonka vallassa teos syntyi. Jo ensimmäisen osan mystiset avaussoinnut vihjaavat tulevan 35-minuuttisen majesteettisesta luonteesta, jonka ilmiasuun tekee kiilaa vain haaveilevasti laulava toinen osa. Teoksessa on lukuisia tunnettuja melodioita, jotka ovat jäädneet myös pop-historiaan: Frank Sinatra teki ensiosan pohjalta kappaleen *I Think of You* ja finaalini sivuteemasta balladin *Full Moon and Empty Arms*. Toisen osan pohjalta Eric Carmen teki voimaballadin *All by myself*, joka tunnetaan ehkä parhaiten Céline Dionin tulkitsemana.

Sinfonia nro 7 d-molli op. 70

ANTONÍN DVORÁK

Antonín Dvořák (1841–1904) etsi jokaisella sinfoniallaan uusia reittejä lajityyppin ytimeen, kuten vaikkapa Ludwig van Beethoven häntä ennen ja Jean Sibelius hänen jälkeensä. Uudistuakseen hän kuunteli aina ympäristönsä signaaleita. Tästä konkreettisimpina esimerkkinä syntyivät luontomaisemia jäljitelevä kahdeksas sinfonia ja amerikkalaisten perinnemelodiodien hengessä valmistunut yhdeksäs sinfonia.

Dvořák tunnettiin lähinnä *Slaavilaisista tansseistaan*, kun hän sai seitsemännen sinfonian (1885) tilauksen Lontoon filharmoniselta seuralta. Tämä oli hänen suuri tilaisuuteensa päästää kansainvälisille markkinoille sinfonikkona – mutta tunnelmat olivat kaikkea muuta kuin toiveikkaat; Dvořák oli lyhyen ajan sisällä menettänyt sekä äitinsä että vanhimman tyttärensä, ja tšekkiläisen musiikin isänä pidetty Bedřich Smetana teki kuolemaa mielisairaalassa. "Sen täytyy ravistella maailmaa, ja jos Luoja suo, niin myös tapahtuu", hän julisti ryhtyessään työhön.

On ilmeistä, että tilaus kannusti Dvořákia etsimään inspiraatiota muualta kuin böömiläisestä maaperästä. Ensiosassa kuuluvatkin hänen esikuvansa, Lontoota myöten valtavan suosituun Johannes Brahmsin raskaat askeleet. Toinen osa on kuin haicea orkesterilaulu, jonka partituurisivun alaviitteksi Dvořák kirjoittiin "surullisista vuosista". Harppaus kuudennen sinfonian rustiikista maireudesta ilmenee viimeistään kolmannessa osassa scherzo, jonka kiihkomielinen furiant-tanssi muistuttaa entisestä kansanmies-Dvořákista. Finaali päättyy suurenmoiseen duurisointtuun, mutta eleen voitokkuus jää kuulijan henkilökohtaisen arvion varaan.

Teoksen kantaesitys Lontoon St. James Hallissa säveltäjän johdolla oli menestys, mutta jälkipolville seitsemäs on jäynyt Dvořákin suosituista sinfonioista etäisimmäksi. Ehkä teoksen täyneen ahdettu dramatiikka, synkkävireinen sointi d-mollissa, epävakaat tunnemyrskyt ja vähiih jäävä slaavilainen tanssillisuus erkanivat liian kauaksi siitä kevyen viihdyttävästä Dvořákista, johon yleisöä oli totutettu. Silti esimerkiksi arvostettu tutkija Sir Donald Tovey nosti sen samaan sarjaan Beethovenin ja Brahmsin sinfonioiden rinnalle ja Dvořákin elämäkerturi John Clapham piti sitä "epäilemättä hänen parhaimpanaan".

MEI-ANN CHEN

Taiwanilais-amerikkalainen kapellimestari Mei-Ann Chen on kuluneen vuosikymmenen aikana noussut maailman kiinnostavimpien kapellimestarien joukkoon. Vuodesta 2011 hän on toiminut diversiteettityöstään ja seikkailullisista ohjelmistoistaan tunnetun Chicago Sinfoniettan musiikillisena johtajana. Viime vuonna hänet nimitettiin Grosses Orchester Grazin pääkapellimestariksi. Vakituisten kiinnitystensä lisäksi hän on vieraillut jo pitkälti yli sadassa eri orkesterissa, kuluvalakin kaudella hänet on kutsuttu mm. BBC Symphonyyn, Oslon filharmonikoihin, Baskimaan Kansallisorkesteriin ja Haagin Residentie Orkesteriin. Tuleviin vierailuihin kuuluvat mm. New Yorkin filharmonikot ja San Francisco Symphony.

Taiwanin Kaohsiungissa syntynyt Chen soitti jo pienenä sekä viulua että pianoa, ja opetteli trumpetinsoittoa omatoimisesti, vaikka hän oli perheensä ainoa muusikko. Silti Chen oli jo 10-vuotiaana päättänyt hakeutuvansa isona vain ja ainoastaan kapellimestariksi, ja tutustui teoksiin Taiwaniin muuttaneen kapellimestarin Henry Mazerin johdolla. Kun kapellimestari Benjamin Zander saapui maahan vierailulle vuonna 1989, Chen järjestettiin tälle yksityiseen koesoittoon. Hänen tulkintansa Wieniawskin konsertosta oli niin kiehtova, että Zander myönsi siltä seisomalta vasta 16-vuotiaalle Chenille opiskelustipendin Yhdysvaltoihin. Kapellimestarina Chen debytoi Bostonin nuoriso-orkesterin kiertueella Espanjassa johtamalla Mahlerin viidennen sinfonian ensiosan.

Chenin läpimurto tapahtui vuonna 2005, kun hän voitti maailman arvostetuimpiin kuuluvan Malko-kapelimestarikilpailun Kööpenhaminassa. Hän on kilpailun lähes 60-vuotisen historian ensimmäinen naisvoittaja. Uuden Englannin konservatoriossa hän suoritti historian ensimmäisenä opiskelijana kaksoistutkinnon sekä viulusta että orkesterin johtamisesta, ja väitti myöhemmin musiikin tohtoriksi Michiganin yliopistossa. Tänään hän debytoi Helsingin kaupunginorkesterissa.

A black and white portrait of Mei-Ann Chen. She is a woman with short dark hair, wearing round-rimmed glasses, a light-colored collared shirt, and a dark, ribbed cardigan over it. A necklace with a large, teardrop-shaped pendant hangs around her neck. She is looking slightly to her left with a gentle smile.

MEI-ANN CHEN © KRISTIN HOEBERMAN

MACKENZIE MELEMED

Mackenzie Melemed (s. 1995) on kuulunut Suomen suosituimpiin pianistiehiin siitä lähtien, kun hän vuonna 2017 voitti kansainvälisen Maj Lind -kilpailun Helsingissä. Lyhyessä ajassa Melemed on soittanut esimerkiksi Jyväskylä Sinfonian, Vaasan ja Kuopion kaupunginorkesterien sekä Turun filharmonisen orkesterin solistina sekä useilla festivaaleilla. Helsingin kaupunginorkesterin solistina Melemed debytoi vuonna 2018 Samuel Barberin pianokonsertton solistina.

Melemed on viihtynyt pienestä pitäen esiintymis- lavalla. Alle koulukäisenä hän konsertoi vanhainkodeissa viikkotain, ja seitsemänvuotiaana hän soitti NBC:n Rosie O'Donnell Show'ssa. Tätä seurasivat useat TV-mainosesiintymiset ja esimerkiksi Discovery Channelin Mozart-dokumentti, jossa hän näytteli ihmelasta Peruukki päässään. Viitennä peräkkäisenä vuotena Melemed soitti Valkoisessa talossa George W. Bushin kutsumana. Opintonsa hän suoritti New Yorkin Juilliardissa Robert McDonaldin ja Emanuel Axin johdolla.

Rahmaninov on Melemedille erityisen läheinen säveltäjä. Hän on soittanut paljon esimerkiksi Moments Musicaux -sarjaa op. 16 sekä kuuluisimpia preludeita ja etydeitä. Tätä konserttia edeltäneellä viikolla Melemed soitti Oulun Musiikkijuhlien avajaiskonsertissa täsmälleen saman ohjelman kuin Rahmaninov vuonna 1942 viimeiseksi jäädessä Carnegie Hallin -resitaalissaan. Toiseen pianokonserttoon hän tutustui jo 14-vuotiaana suunnitellessaan suurimpien pianokilpailujen finaaliohjelmistoa. Konserton hän on aiemmin esittänyt vuonna 2012 toisen pianon säestyksellä.

"Rakastuin siihen ensikuulemalta", Melemed sanoo. "Siitä on kuunneltavissa niin erilaisia tulkintoja sekä entisiltä että nykyisiltä pianistilegendoilta, myös itseltään Rahmaninovilta, että omakin käsitykseni on muuttunut paitsi kymmenessä vuodessa myös parin vuoden takaisesta huomattavasti. Se on mahtavaa, koska siten jokaisesta esityksestä tulee ainutkertainen. Keskiviikon konsertti on varmasti erilainen kuin torstain."

Melemed kuuluu pianovalmistaja Steinwayn edustusmuusikoihin, eli niin sanottuihin Steinway-artistieihin.

MACKENZIE MELEMED © JIYANG CHEN

HELSINKIN KAUPUNGINORKESTERI

Kun säveltäjät Martin Wegelius ja Robert Kajanus perustivat orkesterin Helsinkiin kesällä 1882, heidän kunnianhimoinen suunnitelmansa oli kerätä kaupungin parhaat muusikot ja ulkomailta palkatut soittajat yhteen ja tarjota helsinkiläisille elämyksiä suuren säveltäjien mestariteoksista viikoittaisilla konserteilla 36 soittajan voimin.

Periaate huippumuusikoiden säännöllisestä orkesteritoiminnasta on pysynyt elinvoimaisena näihin päiviin saakka. Lähes 140 toimintavuotensa aikana Helsingin kaupunginorkesteri on kantaesittänyt valtaosan Jean Sibeliuksen sinfonisesta tuotannosta säveltäjän itsensä johdolla ja jatkaa oman aikansa musiikin esittämistä tilaamalla teoksia sekä kansainvälisiltä että kotimaisilta säveltäjiltä. Vuosina 2019–2025 toteutettava tilaussävellysten sarja, kahdeksatoista nykysäveltäjältä tilatut *Helsinki-variaatiot*, liittäävät oman aikamme sävelet ennen vuonna 1945 sävellettyihin Helsinki-aiheisiin teoksiin.

Vuosittain yli 110 000 kuulijaa tavoittava, nykyisellään 102 muusikon vahvuinen Helsingin kaupunginorkesteri on kasvanut tärkeäksi osaksi helsinkiläisten kulttuurillista pääomaa. Kaupunginorkesterin työ koskettaa niitäkin, jotka syystä tai toisesta eivät pääse konsertteihin Musiikkitaloon. Kansainvälisten kiertueiden lisäksi orkesteri esiintyy erilaisissa kokoonpanoissa eri puolilla Helsinkiä sekä tarjoaa lapsille ja nuorille esiintymismahdollisuuksia ja tavoittaa erityisryhmiä monipuolisen yleisötön kautta. Orkesteri on kutsunut nyt jo kolmatta kertaa kokonaisen ikäluokan – kaikki vuonna 2020 syntyneet helsinkiläislapset – nauttimaan musiikista perheineen seitsemän vuoden ajan orkesterin kummilapsina.

Verkossa ja jälkilähetyksenä nähtävät HKO Screen -konsertit sekä taustoittavat haastattelut tuovat katsojan entistäkin lähemmäksi soivan taideteoksen syntyprosessia. Yhteistyö levy-yhtiö BIS:in kanssa tallentaa orkesterin tulkintoja huipputason äänityksinä kaikkien saataville ja pitkälle tulevaisuuteen.

Helsingin kaupunginorkesterilla on toimintansa aikana ollut 13 ylikapellimestaria. Vuonna 2016 aloittaneen ylikapellimestari Susanna Mälkin johdolla orkesteri on kehittynyt kansainvälisti yhä vaikuttavammaksi sinfoniaorkesteriksi, jonka tunnistettava sointi on tärkeä osa helsinkiläistä äänimaisemaa.

BOHUSLAV MARTINU

Toccata e due canzoni

Efter första världskriget började romantiken och nationalromantiken försvinna ur siktet även i det geografiska området som motsvarar dagens Tjeckien. De tidigare generationernas stora namn Antonín Dvořák, Josef Suk och Leoš Janáček hade använt sig av en musikalisk grammatik som utgick från hemlandets sånger. Bohuslav Martinů (1890–1959) däremot bytte ut böhmiska melodier till internationella intryck. Då han på 1920-talet studerade i Paris blev han bekant med jazz och nyklassicism. Han använde härför alltid denna stilkombination. Han använde också frekvent barockens concerto grosso-grepp: orkesterns instrumentgrupper uppträder i såväl solistiska som ackompanjerande roller.

Efter att år 1941 ha flytt till Förenta staterna lämnade Martinů för en stund Concerto grosso-verken åt sidan. I gengäld skrev han fem symfonier. Men sedan återvände han till sin favoritgenre med ett verk som har nästan symfoniska dimensioner. Tydligen skulle *Toccata e due Canzoni* (1944) från början bli ett kort och lätsamt verk, men under kompositionssarbetet tog musiken en annan riktning. Samtidigt skedde en olycka: Martinů föll från sin balkong. Han fick en skallskada och en försämrat hörsel.

Toccatan är ett rytmiskt tickande perpetuum mobile som präglas av dramatik och rentav kaos. Durpassager dyker upp och försvinner. De två fritt formade *Canzona*-satserna går från en stämning till en annan och är kryddade med polyfoni. Pianot öppnar den första *canzona*-satsen. Till skillnad från toccatan är musiken nu luftigt svävande. Den sista satsen fullbordades efter olyckan. Normalt skrev Martinů sina verk fort, men nu måste han avbryta komponerandet för att lära sig gå. Satsens smärtfyllda stridsanda återspeglar väl något av detta. De allvarsamma tongångarna ger vika först alldeles mot slutet.

SERGEJ RACHMANINOV

Pianokonsert nr 2 c-moll op. 18

Sergej Rachmaninov (1873–1943) var den slaviska melankolins personifierad. Det gällde för såväl hans musik som hans fysiska uppenbarelse. Han spelade piano med ett stelt ansikte och de gravallvarliga ögonen strikt riktade mot tangentbordet. Igor Stravinsky talade elakt om "en två meter hög dysterkvist". Alla Rachmaninovs stora verk är i moll, och hans favorittema var den medeltida *Dies Irae*, vredens dag. Man har sagt att han är den mest ryska av alla ryska tonsättare. Och sannerligen, efter att han år 1917 flyttat till Förenta staterna förmådde han komponera endast ett par verk eftersom hans hemlängtan var

för stor. Den andra pianokonserten (1901) avslutade en allvarlig depressionsperiod.

År 1894 var Rachmaninov redan en rätt känd musiker och virtuos tack vare det storartade ciss-moll-preludiet och andra pianostycken. Han bestämde sig för att skriva sin första symfoni. Ett par år tidigare hade han visat sin talang för stora former med sin första pianokonsert. Oavsett långa arbetsdagar stampade symfonin dock på stället och att den alls blev färdig utgjorde en arbetsseger. Aleksandr Glazunov dirigerade uruppförandet uppenbart berusad och konserten blev ett fiasko. I nästan tre års tid låg Rachmaninov i sin säng och söp. Han fick fötterna på jorden först efter en intensiv hypnosbehandling. C-moll-pianokonserten var det första verk han skrev efter sitt tillfrisknande. Konserten är tillägnad hans terapeut Nikolaj Dahl.

Tonsättarens extatiska kreativa tillstånd tar sig uttryck i flödade melodier, en strukturell homogenitet och en smidig växling mellan solo och ackompanjemang. Det 35 minuter långa verkets majestätiska karaktär antyds genast i den första satsens början med hjälp av en serie mystiska ackord. Den drömskt sjungande andra satsen utgör en kontrast till verkets dominerande uttryck. Verket innehåller flera kända melodier som också har funnit sin plats i pophistorien. Frank Sinatra omformade den första satsen till *I Think of You* och finalens sidotema till balladen *Full Moon and Empty Arms*. På basen av den andra satsen skrev Eric Carmen sin power ballad *All by myself*. Dess mest kända coverversion är av Céline Dion.

ANTONÍN DVOŘÁK **Symfoni nr 7 d-moll op. 70**

Med varje ny symfoni försökte Antonín Dvořák (1841–1904) hitta en ny infallsvinkel på genren, på samma sätt som låt säga Ludwig van Beethoven gjort före honom och Jean Sibelius gjorde efter honom. För att förnya sig lyssnade han in signaler från omgivningen. De mest konkreta exemplen på detta är naturlandskapen i den åttonde symfonin och de traditionella amerikanska melodiernas anda i den nionde symfonin.

Då Londons filharmoniska sällskap beställde den sjunde symfonin (1885) var Dvořák mest känd för sina *Slaviska danser*. Beställningen innebar en chans att bli en internationellt känd symfoniker. Stämningen var dock allt annat än löftesrik. På kort tid hade Dvořák förlorat både sin mor och sin äldsta dotter, och den tjeckiska musikens fader Bedřich Smetana låg för döden på ett sinnessjukhus. "Den måste skaka om världen och om Gud vill så kommer den också att göra det", förklarade han då han inledde kompositionsarbetet.

Det är tydligt att beställningen sporrade Dvořák att inspireras av mer än enbart den böhmiska jorden. I den första satsen hör man Johannes Brahms tunga fotsteg; Brahms var en förebild och dessutom populär även i London. Den andra satsen är en vemodig orkestersång. I partituret skrev Dvořák som undertitel "från sorgliga år". Skillnaden till den sjätte symfonins rustika och insmickrande uttryck är märkbar senast i den tredje satsen, en passionerad furiant som för tankarna till den forna, folkliga Dvořák. Finalen avslutas med ett stor slaget durackord. Hur segervisst det är får dock lyssnaren avgöra.

Uruppförandet i St.James Hall i London under tonsättarens egen ledning blev en succé. För senare generationer är detta dock den minst kända av Dvořáks populära symfonier. Verket bjuder inte så mycket på dansanta slaviska tongångar som på dramatik, dystra d-moll-klanger och känslostormar, och kanske detta är för avlägset den underhållande musik lyssnare brukar förknippa med tonsättaren. Men exempelvis den respekterade forskaren Sir Donald Tovey ansåg att d-mollsymfonin är ett lika starkt verk som Beethovens och Brahms symfonier. Dvořáks biograf John Clapham menar att verket utan tvivel är ett av tonsättarens allra bästa.

MEI-ANN CHEN

Den taiwanesisk-amerikanska Mei-Ann Chen är en av de mest intressanta nya dirigenterna. Hon arbetar sedan år 2011 som musikalisk ledare för Chicago Sinfonietta, en orkester känd för sin äventyrliga programplanering och sitt arbete för diversitet. Ifjol utnämndes hon till Grosses Orchester Grazs chefdirigent. Chen har gästdirigerat över hundra orkestrar. Under pågående konsertsäsong har hon samarbetat med bland annat BBC Symphony, Oslo filharmoniker, Baskiska nationalorkestern och Residentie Orkest i Haag. I kalendern finns bokat uppträdanden med bland annat New Yorks filharmoniker och San Fransiscos symfoniker.

Chen är född i Kaohsiung i Taiwan. Redan som liten spelade hon violin och piano. På egen hand lärde hon sig spela också trumpet. Chen, den enda musikern i sin familj, bestämde sig 10 år gammal att bli dirigent. Hon bekantade sig med partitur under ledning av dirigent Henry Mazer. Då dirigent Benjamin Zander år 1989 gästade Taiwan fick Chen chansen att uppträda för honom. Hennes tolkning av Wieniawskis violinkonsert ledde till att Zander ordnade åt henne ett stipendium till Förenta staterna. Som dirigent debuterade Chen i samband med Boston's ungdomsorkesters turné i Spanien, på programmet fanns Mahlers femte symfoni.

Chen gjorde sitt genombrott år 2005 då hon vann första pris i den respekterade Malko-dirigenttävlingen i Köpenhamn. Hon är

den första kvinnliga dirigent som har prisbelönats i tävlingen. Chen var den första elev i Nya Englands konservatoriums historia som gjorde en dubbelexamen (violin och orkesterdirigering). Senare disputerade hon till doktor i musik vid universitetet i Michigan. I kväll debuterar hon med Helsingfors stadsorkester.

MACKENZIE MELEMED

I Finland har Mackenzie Melemed (f. 1995) varit en av de mest populära pianisterna ända sedan han år 2017 vann första pris i den internationella Maj Lind-tävlingen i Helsingfors. Han har på kort tid uppträtt med bland annat Jyväskylä Sinfonia, Vasas och Kuopios stadsorkestrar samt Åbo filharmoniker. Han har dessutom uppträtt på flera festivaler. Med HSO debuterade Melemed år 2018 med Samuel Barbers pianokonsert.

Melemed är sedan barnsben van vid att vara framför en publik. Redan under skolåldern konserterade han varje vecka på äldreboenden, och sju år gammal uppträddes han i NBC:s Rosie O'Donnell Show. Han uppträddes i även andra TV-sammanhang, bland annat i Discovery Channels dokumentär om Mozart. På inbjudan av George W. Bush konserterade han fem år i rad i Vita huset. Melemed studerade vid Juilliard i New York under ledning av Robert McDonald och Emanuel Ax.

Rachmaninov är en tonsättare som står Melemed mycket nära. Han har ofta framfört exempelvis sviten Moments Musicaux op. 16 samt de mest kända preludierna och etyderna. Under veckan före kvällens konsert har han öppnat Uleåborgs festspel med ett recital som har samma program som det som fanns på Rachmaninovs sista recital i Carnegie Hall år 1942. Den andra pianokonserten bekantade sig Melemed med redan då han var 14 och planerade sin repertoar till pianotävlingar. Han har framfört verket tidigare, år 2012, till ackompanjemang av ett annat piano.

"Jag blev kär i musiken första gången jag hörde den", berättar Melemed. "Man får höra så många olika tolkningar av konserten av såväl forna som nutida pianistlegender - även Rachmaninov. Jag är förvånad över hur mycket min egen uppfattning om den har förändrats under årens gång. Det är härligt, det innebär att varje framförande blir unikt. Torsdagens framförande blir garanterat annorlunda än onsdagens."

Melemed är en av Steinways pianister, en s.k. Steinway Artist.

HELSINGFORS STADSORKESTER

Då tonsättarna Martin Wegelius och Robert Kajanus sommaren 1882 grundade en orkester i Helsingfors var deras ambition att föra samman stadens bästa musiker och anlita musiker från utomlands. Helsingforsare skulle varje vecka erbjudas unika upplevelser då 36 musiker samlas för att framföra mästerverk av de stora tonsättarna.

Principen att föra samman högklassiga musiker för en regelbunden orkesterverksamhet förblir livskraftig än idag. Under sina nära 140 verksamhetsår har Helsingfors stadsorkester uruppfört majoriteten av Jean Sibelius symfoniska produktion under tonsättarens egen ledning. Orkestern fortsätter att framföra sin egen tids musik i form av beställningar av såväl internationella som inhemska tonsättare. 2019–2025 förverkligas *Helsingfors-variationer*, en serie i vilken man beställer verk av 12 moderna tonsättare. Seriens beställningsverk förenar vår tids tonspråk med musikverk med ett Helsingfors-tema som är komponerade före år 1945.

Helsingfors stadsorkester består för närvarande av 102 musiker och når årligen över 110 000 lyssnare. Den har fått en viktig position som ett av Helsingfors-bornas kulturkapital. Stadsorkesterns arbete berör även dem som av orsak eller annan inte kan komma till konserterna i Musikhuset. Förutom att göra internationella turnéer uppträder orkestern i varierande sammansättningar runtom Helsingfors, erbjuder barn och ungdom möjlighet att uppträda, och når via sitt mångsidiga publikarbete olika specialgrupper. Orkestern har inviterat nu för tredje gången en hel åldersgrupp – alla i Helsingfors år 2020 födda barn – att bli orkesterns fadderbarn. I verksamheten får fadderbarnen med familj avnjuta musik i sju års tid.

HKO Screen-sändningarna visas på internet. HKO Screen-sändningarna består av konsernen samt intervjuer som ger bakgrundsinformation som för lyssnaren närmare det klingande musikverkets födelseprocess. Samarbetet med skivbolaget BIS innebär att orkesterns tolkningar är tillgängliga för alla, och långt in i framtiden, i form av inspelningar av hög kvalitet.

Under sin verksamhetstid har Helsingfors stadsorkester haft 13 chefdirigenter. År 2016 inleddes Susanna Mälki sitt arbete som orkesterns chefdirigent. Under hennes ledning har orkestern utvecklats till en internationellt allt mera aktiv symfoniorkester vars identifierbara klang utgör en viktig del av staden Helsingfors ljudlandskap.

www.helsingforsstadsorkester.fi

LISÄÄ MUUSIKKIERGIAA

JUNIORIKONSERTTI

Jan Söderblom, kapellimestari
Satu Sopanen, laulu ja juonto
Helsingin 5. musiikkiluokkien oppilaita

TI / TUE

22 / 03 / 2022

19.00

PLANET EARTH

Pekka Kuusisto, viulu, kapellimestari
Musiikkitalon Kuoro
Elerin Müüripeal, kuoronjohtaja

Pjotr Tšaikovski: Andante cantabile jousiorkesterille
Hildur Guðnadóttir: Vishnaja Pamyat (arr. Robert Ames) (ekS)
Arvo Pärt: Fratres viululle, jousiorkesterille ja lyömäsoittimille
Andrea Tarrodi: Paradisfåglar (ekS)
Antti Auvinen: Stabat Tiger Mater (ke.)
Igor Stravinsky: Psalmisinfonia

PE / FRE / FRI

25 / 03 / 2022

19.00

GERSTEIN & STORGÅRDS

John Storgårds, kapellimestari, viulu
Kirill Gerstein, piano

Anton Webern: Neljä kappaletta viululle ja pianolle op. 7
Johannes Brahms: Pianokonsertto nro 1
Anton Webern: Viisi kappaletta orkesterille op. 10
Johannes Brahms: Pianokonsertto nro 2

KE / ONS / WED

30 / 03 / 2022

19.00

TO / THU

31 / 03 / 2022

19.00

WEINBERGIN TARINA

Elena Schwarz, kapellimestari
Alban Gerhardt, sello

Vito Žuraj: Api-danza macabra
Mieczysław Weinberg: Sellokonsertto
Bohuslav Martinů: Sinfonia nro 1

PE / FRE / FRI

08 / 04 / 2022

19.00

RUUSURITARI

Nuno Coelho, kapellimestari
Nikolai Lugansky, piano

Nina Šenk: ECHO II
Frédéric Chopin: Pianokonsertto nro 1
Nikolai Rimski-Korsakov: Šeherazade

KE / ONS / WED

13 / 04 / 2022

19.00

HALLELUJA!

Susanna Mälki, kapellimestari
Anton Bruckner: Sinfonia nro 8 (1890, ed. Nowak)

PE / FRE / FRI

22 / 04 / 2022

19.00

TICKETMASTER: 9,50-46€

sis. palvelumaksun / inkl. serviceavgift / incl. service charge

BOHUSLAV MARTINŮ

Toccata e due canzoni

Unlike his fellow countrymen Dvořák, Suk and Janáček, Bohuslav Martinů (1890–1959) did not draw on the music of his native Bohemia. While studying in Paris in the 1920s, he became acquainted with jazz and especially Neoclassicism. The concerto grosso, a type of composition dating from the Baroque, became his speciality. In 1941, he sought refuge in the United States, where his compositions included a three-movement concerto grosso of almost symphonic scope. He originally intended the *Toccata e due canzoni* (1944) as a short, light piece, but as work progressed, it grew in depth and style. The *Toccata* movement is a typical *perpetuum mobile*, dramatic and at times even chaotic. The *Canzoni* have no fixed form, gliding from mood to mood and spiced with polyphony. In 1946, Martinů had a major accident that cracked his skull and seriously impaired his hearing. He had to learn to walk again, and his pain may be detected in the serious tone of the second *Canzone*, composed after the accident.

SERGEI RACHMANINOFF

Piano Concerto. No. 2 in C Minor, Op. 18

Sergei Rachmaninoff (1873–1943) was the very personification of Slav melancholy. All his great works are in minor keys, and the mediaeval *Dies irae* motif was his favourite theme. His *Piano Concerto No. 2* (1901) was preceded by a severe bout of depression. The premiere of his first symphony had been a fiasco; he took to his bed and the bottle and was only rescued by a period of intense hypnotism. The first work he composed after his recovery was the C-minor concerto, which he dedicated to his therapist Nikolai Dahl.

The flowing melodies, the ideas following smoothly from one to another and the seamless interplay of soloist and orchestra speak of the state of euphoria in which the concerto was written. The very chords with which it begins establish the nature of the 35-minute piece, interrupted only by the singing, dreamy slow second movement. Many of its melodies have been borrowed by the world of pop, among them Frank Sinatra's *I Think of You* (1st movement) and *Full Moon and Empty Arms* (finale), and Eric Carmen's *All by myself* (2nd movement) possibly best known for its rendering by Céline Dion.

ANTONÍN DVORÁK

Symphony No. 7 in D Minor, Op. 70

Each of the symphonies by Antonín Dvořák (1841–1904) adopts a different approach; the 8th, for example, was inspired by nature and the 9th by melodies he heard in America. When the London Philharmonic Society commissioned him to write his Symphony No. 7 (1885), he was already well known for his *Slavonic Dances*, so decided to seek inspiration in his Bohemian homeland. The premiere he conducted in London was a success, but the 7th has been overshadowed by some of his other symphonies, even though some claim it is one of his best. Maybe the minor key and the only faint hint of Slavonic dances were not quite what the audience expected.

The heavy tread of the first movement may call to mind another composer highly popular in London at the time, Johannes Brahms. The score of the second, a mournful orchestral song, bears a footnote “From the sad years” – Dvořák lost both his mother and oldest daughter within a short period of time. The third movement is a scherzo, a Furiant dance and a reminder of the former man-of-the-people Dvořák. Though the symphony ends on a mighty major chord, the listener may be left wondering whether it was in fact triumphant.

MEI-ANN CHEN

One of the most outstanding conductors to emerge over the past decade, Taiwanese American Mei-Ann Chen has been Music Director of the Chicago Sinfonietta since 2011 and Chief Conductor of the Grosses Orchester Graz as of last year in addition to guesting with leading orchestras the world over. After studying the violin and piano and teaching herself to play the trumpet, she turned to conducting and at the age of 16 was offered a scholarship to study in the United States. She made her conducting debut on tour with the Boston Youth Orchestra in Spain but made her real breakthrough on winning the prestigious Malko Competition for Young Conductors in 2005 – the only woman to do so in the competition’s nearly 60-year history. She was also the first student in New England Conservatory’s history to receive Master’s degrees simultaneously in both violin and conducting, and she holds a Doctor of Musical Arts degree in conducting at the University of Michigan. Tonight’s concert marks her debut with the Helsinki Philharmonic Orchestra.

MACKENZIE MELEMED

Mackenzie Melemed (b. 1995) made his Helsinki Philharmonic debut in 2018, as the soloist in the Samuel Barber concerto, having studied at the Juilliard School, New York and won the International Maj Lind Piano Competition in Helsinki in 2017. He has, he says, a very close relationship with the Rachmaninoff concerto. "I fell in love with it on the first listen. There is such a wide range of interpretations of previous and current piano legends, including Rachmaninoff's own performance, and I am amazed at how my own conception of the work has changed." Tonight is the first time he has played the second Rachmaninoff concerto with an orchestra – an honour for the HPO. At two international competitions in 2012, he played it with only a second piano as accompanist. Last week, Melemed played exactly the same programme in the opening concert of the Oulu Music Festival as that performed by Rachmaninoff himself at what was to be his last recital, at Carnegie Hall in 1942.

Mackenzie Melemed is a Steinway Artist.

THE HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

Established by Martin Wegelius and Robert Kajanus in 1882, the Helsinki Philharmonic Orchestra is a band of 102 musicians annually performing to a total audience of over 110,000. It premiered most of the symphonic works by Jean Sibelius with the composer himself conducting, and continues its commitment to contemporary music by commissioning works by composers both Finnish and foreign.

The HPO also reaches people who cannot attend concerts at the Helsinki Music Centre: by making international tours, sending small ensembles out across the city, providing opportunities for young performers and, through its widerange education programme, making contact with special groups. Now, for the third time, it has invited an entire age group – all the children born in Helsinki in 2020 – to enjoy music with their families over the next seven years.

HKO Screen -concerts and artist interviews streamed live and on demand bring music even close to listener. The orchestra's partnership with the BIS label further ensures that its performances will be available to all well into the future.

The Helsinki Philharmonic Orchestra has had 13 Chief Conductors. Its most recent, since 2016, is Susanna Mälkki.

www.helsinkiphilharmonicorchestra.fi

Orkesteri aina mukanasi

HKO SCREEN -MOBIILISOVELLUS

HKO Screen -mobiilisovellus tuo orkesterin verkkoon striimattavat konsertit älylaitteisiin:

- katso ja kuuntele suoria verkkolähetyksiä
- palaa konserttialtiointieihin
- tutustu taiteilijavieraiden haastatteluihin
- käytä ennakkoon luotuja soittolistoja

Ilmainen sovellus on saatavilla Android- ja iOS-laitteisiin.

Lue lisää:

www.helsinginkaupunginorkesteri.fi/fi/hko-screen-sovellus

Käsiohjelma / Programblad / Program

**Teos- ja taiteilijaesittelyt /
Verk- och artistpresentationer /
Programme notes and artist bios**

Jaani Länsiö

Käännökset / Översättningar / Translations

Christian Holmqvist (ruotsi / svenska / Swedish)

Susan Sinisalo (englanti / engelska / English)

Ulkoasu / Design

Bond Creative Agency Oy

Taitto ja painatus

Grano Oy, Vantaa 2022

Oikeudet muutoksiin pidätetään. / Rätt till ändringar förbehålls. /
All rights reserved.

I VIULU
I VIOLIN
Pekka Kauppinen I
Jan Söderblom I
Satu Savioja II
Eija Hartikainen
Katarina Jämsä
Maiju Kauppinen
Kati Kuusava
Helmi Kuusi
Elina Lehto
Illi Lehtonen
Jani Lehtonen
Anna Malmivirta
Erkki Palola
Kalinka Pirinen
Petri Päävärinne
Elina Viitala
Johannes Hakulinen **

II VIULU
II VIOLIN
Anna-Leena Haikola 4
Terhi Paldanius 4 **
Heini Eklund 6
Teija Kivinen 6
Teppo Ali-Mattila
Eva Ballaz
Matilda Haavisto
Linda Hedlund
Siiri Rasta
Krista Rosenberg
Heikki Tamminen
Viivi Hakkarainen **
Anna Husgafvel **
Terhi Ignatius **
Virpi Taskila **

ALTOVIULU
ALTVIOLIN
VIOLA
Atte Kilpeläinen 4
Torsten Tiebout 4
Petteri Pojärvi 6
Lotta Pojärvi 6
Aulikki Haahti-Turunen
Tuomas Huttunen
Kaarina Ikonen
Tiila Kangas
Carmen Moggach
Markus Sallinen
Hajnalka Standi-Pulakka
Maarit Holkko **
Deborah Mussafia **
Max Nyman **
Olga Reskalenko**

SELLO
CELLO
Lauri Kankkunen I
Tuomas Ylinen I
Inkeri Eirola II
Basile Ausländer II *
Saara Särkimäki II *
Jaani Helander
Mathias Hortling
Veli-Matti Iljin
Jaakko Rajamäki
Ilmo Saaristo
Oliver Erlich **
Otto-Aaron Takala **
Frida Tharaldsen Skaftun **

KONTRABASSO
KONTRABAS
DOUBLE-BASS
Mikko Moilanen 4
Ville Väätäinen 4
Maria Krykov 4 *
Adrian Rigopulos 6 *
Paul Aksman
Eero Ignatius
Tuomo Matero
Kaapo Kangas **

HUILU
FLOJT
FLUTE
Niamh McKenna 4
Elina Raijas 5
Päivi Korhonen
Pikkolo
Piccolo
Jenny Villanen

OBOE
Hannu Perttilä 4
Jussi Jaatinen 5
Nils Röömussaar 5 *
Englannintorvi
Cor Anglais
Paula Malmivaara

KLARINETTI
KLARINETT
CLARINET
Osmo Linkola 4
Anna-Maija Korsimaa 5
Es-klarinetti
E Flat Clarinet
Petteri Kivioja
Bassoklarinetti
Bass Clarinet
Heikki Nikula

FAGOTTI
FAGOTT
BASSOON
Markus Tuukkanen 4
Mikko-Pekka Svala 5
Kontrafagotti
Contrabassoon
Noora Van Dok
Erkki Suomalainen

KÄYRÄTORVI
VALTHORN
HORN
Ville Hiilivirta 4
Mika Paajanen 4
Sam Parkkonen 6
Miska Miettunen
Sakari Niemi
Joonas Seppelin
Marian Strandénius *

TRUMPETTI
TRUMPET
Pasi Pirinen 4
Thomas Bugnot 5
Mika Tuomisalo

PASUUNA
BASUN
TROMBONE
Valtteri Malmivirta 4 *
Jussi Vuorinen 5 *
Francisco Couto **
Bassopasuuna
Bass Trombone
Anu Fagerström

TUUBA
TUBA
Petri Keskitalo 4

PATARUMMUT
TIMPANI
Tomi Wikström 4
Mikael Sandström 5

LYOMÄSOITTIMET
SLAGINSTRUMENT
PERCUSSION
Xavi Castello Arandiga 4
Pasi Suomalainen 5

HARPPU
HARPA
HARP
Anni Kuusimäki 4
Minnaleena Jankko 5

ORKESTERI-
JÄRJESTÄJÄT
ORKESTER-
INSPICIENTER
STAGE MANAGERS
Mikko Aspinen
Matti Tähkävuori

I/II KONSERTTIMESTARI /
KONSERTMÄSTARE / LEADER
SOOLOSELLISTI / SOLOCELLIST / PRINCIPAL CELLIST

4 ÄÄNENJOHTAJA / STÄMLEDARE / SECTION PRINCIPAL

5 VUOROTTELEVA ÄÄNENJOHTAJA /
ALTERNERANDE STÄMLEDARE /
ASSOCIATE PRINCIPAL

6 VARAÄÄNENJOHTAJA /
VICESTÄMLEDARE / SUB-PRINCIPAL

* VAKITUISEN SOITTAJAN TILAPÄINEN TEHTÄVÄ /
ORDINARIE MUSIKERS TILLFÄLLIGA UPPGIFT /
TEMPORARY POSITION, REGULAR PLAYER

** MÄÄRÄAIKAINEN KIINNITYS /
TIDSBUNDET ENGAGEMANG /
TEMPORARY PLAYER

MEI-ANN CHEN

kapellimestari / dirigent / conductor

MACKENZIE MELEMED

piano

Bohuslav Martinů (1890–1959)

Toccata e due canzoni (1946)

24'

Toccata (Allegro moderato)

Canzone No. 1 (Andante moderato)

Canzone No. 2 (Allegro)

Sergei Rachmaninov (1873–1943)

Pianokonsertto nro 2 c-molli op. 18 (1900–1901)

32'

Pianokonsert nr 2 c-moll

Piano Concerto No. 2 C Minor

Moderato

Adagio sostenuto

Allegro scherzando

---

väliaika / paus / interval 25 min

Antonín Dvořák (1841–1904)

Sinfonia nro 7 d-molli op. 70 (1885)

38'

Symfoni nr 7 d-moll

Symphony No. 7 in D Minor

Allegro maestoso

Poco adagio

Scherzo (Vivace)

Finale (Allegro)